
Jeromos füzetek

10. szám

Karácsony '92

Szent Jeromos Bibliatársulat
« « « Budapest, 1992 » » »

Tartalom

Ajánlás	1
Csendes percek [elmélkedések]	2
Az angyali üdvözet [frásmagyarázat] (Kocsis Imre)	7
Jézus családfája [frásmagyarázat] (M. Limbeck)	14
A Veszterosz módszer (Anneliese Hecht)	19
Legenda és valóság [innen-onnan] (Rajkai István)	21
Társulatunk tevékenysége	31
Kis Jeromos [gyerekeknek] (Vágvölgyi Éva)	35
Jószolgálat	36

J e r o m o s f ü z e t e k
Biblikus-lelkipásztori, gyakorlati folyóirat
lelkipásztorok, hitoktatók, bibliaapostolok
számára

ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:
a Szent Jeromos Bibliatársulat
B i b l i a k ö z p o n t
1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6
Tel. 132-22-60 Nyitva: hétfő-csüt. 9-17

A szerkesztőbizottság tagjai:
Pantó Eszter, Rajkai István, Székely István,
Tarjányi Béla, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő:
Tarjányi Béla

Grafikák: Vágvölgyi Éva
Nyomda: Méhecske Kft

Címkép: Gabriela Zumstein-Hochreutner

Bibliaolvasás

„Mivel pedig a Szentírást ugyanazon Szentlélek segítségével kell olvasni, magyarázni is, akinek sugalmazására készült, a szent szövegek értelmének kihámozásánál éppen olyan gonddal kell szemmel tartani a teljes Szentírás tartalmát és egységét is, számba véve az egész egyház élő hagyományát és a hithasonlóságot.

A szentírásmagyarázóknak tehát az a dolguk, hogy e szabályok szerint törekedjenek a Szentírás értelmének mélyebb megértésére és kifejtésére. Így mintegy az ő előkészítő munkálkodásuk alapján fog kiérlelődni az egyház döntése. Mindez ugyanis a szentírás-magyarázatot illetően végső fokon az egyház ítéletének van alávetve, mert az egyház Isten igéje megőrzésével és magyarázásával isteni parancsot teljesít, és isteni szolgálatot lát el.”

[Dei Verbum 12]

Mai ádventi vágy

Ez az én imám hozzád, Uram: Vágj csak, vágj szívembe, ott ahol nyomorúságos gyöngeségeim gyökere van!

Adj erőt, hogy örömet és bánatot egyformán szívesen viseljek el érted!

Adj erőt, hogy meg ne tagadjam soha a szegényt, s ne hajtsak tédet világi hiúságok előtt.

Adj erőt, hogy lelkemet magasan a napi apró-cseprő gondok fölé emeljem.

És adj erőt, hogy minden erőmet alázattal alárendeljem mélységes szeretettel a Te akaratodnak!

Ha szívem kemény és kiszáradt, jöjj el s lepj meg engem a kegyelem záporosójével!

Ha a zűrzavaros napi munka zajt csap mindenfelől körülöttem s elzárja előlem világot, jöjj el hozzám, csöndnek Ura, békédde és nyugalommal!

Ha szegény koldusszívem sarokba zárkózva összekuporodva ül, jöjj el, és törd fel az ajtót, én királyom, és jöjj be királyi pompával hozzám!

Ha vágyak csalóka káprázattal és porral vakítják el lelkemet, ó, te Szent, örökké éber, jöjj el világosságoddal és mennyköveiddel!

Nem hallod az Úr csöndes lépteit?

Csodálatosan messze időkből jön, egyre közelebb hozzád, hogy találkozz vele!

Jön, jön, egyre jön!...

Minden pillanatban és minden korban, minden nap és minden éjjel.

Jön, jön, egyre jön!...

Napfényes tavaszi, illatos erdei úton át:

Jön, jön, egyre jön!...

Őszi éjszakák esős sötétjében, felhők mennydörgő kocsján:

Jön, jön, egyre jön!...

Ha bánat bánat után ér, az ő lépéseinek súlyos nyomát érzi a szíved, s ugyancsak az ő lábának aranyos érintése az, amelytől benned az öröm napfénye felragyog!

Jön, jön, egyre jön!...

Sok tétlen, üres napon gyötört a bánat, hogy csak elvesztettem időmet.

Pedig soha nincsen elvesztetve, Uram, mert kezekben tartod életem minden pillanatát.

Belé rejtőzve a dolgok szívébe, Te csírává táplálsz és fejleszted a magot, virággá a bimbót, a virágot pedig gyümölcsévé érleled.

Fáradtan, tétlen álomban feküdtem bágyasztó ágyamon és azt hittem, minden munkám szünetel:

Reggel felébredve azt láttam,
hogy kertem tele van virágcsodákkal!

Mint ahogy a honvágtyól beteg darucsapat éjjel-nappal repül hegyi fészkéhez, úgy keljen útra egész életem örök otthona felé, ó Uram!...

Ó, jól tudom, hogy minden a Te szereteted üzenete, szívem szerelme:

Az aranyos fény, mely a leveleken táncol, a súlyos, gomolygó felhők, melyek keresztül-kasul vitorláznak az égen, s a tovasuhanó szellő, melynek hűvös érintése most is itt van homlokomon.

A reggeli fény belekacagott a szemembe: az a Te üzeneted szívemnek.

Arcod lehajlik onnan felülről rám, szemed lenéz szemembe, lépésed érintésétől megreszket a szívem...

Hadd ismétlje szívem vég nélkül, hogy Téged kívánlak, egyedül csak Téged!

Jöjj el, jöjj el, jöjj el már!

Minden vágy, amely elvonja ettől figyelmemet, éjjel vagy nappal, hamis és fenékgig üres.

Jöjj el, jöjj el, jöjj el már!

Mint ahogy az éjtszaka sötét méhében hordja már a világosságra törekvést, úgy csendül meg tudattalan énem mélységében a kiáltás: Téged kívánlak, egyedül csak Téged!

Jöjj el, jöjj el, jöjj el már!

Mint ahogy a vihar végső célját, a békét keresi vágyva akkor, amikor minden erejével a béke ellen támad, éppen úgy küzd lázongó szellemem is szereteted ellen, s mégis csak ez a kiáltása: Téged kívánlak, Uram, egyedül csak Téged...

Jöjj el, jöjj el, jöjj el már!

[Rabindranath Tagore]

"Abban az időben Augusztus császár rendeletet bocsájtott ki, hogy számlálják össze az egész földkerekséget... Elment tehát (József) Galilea Názáret nevű városából Dávid városába, a júdeai Betlehembe, hogy följegyeztesse magát Máriával, feleségével együtt, aki áldott állapotban volt." (Lk 2,1.4-5)

Ki hitte volna, hogy így jön. Inkább villámlás s mennydörgés közt képzeltük volna el jövetelét. De miért gondoljuk, hogy az Isten erőszak, miért nem inkább, hogy alázat és szeretet? Hát ez kevesebb? Hisz az

Csendes percek

erőszak nem épít, hanem ront, míg ellenben az alkotáshoz csendes és szerető erők kellene. Így épül a tölgy a júniusi melegben, így a sziklarétegek az óceán mélyében, így a társadalom a család békéjében, így a nagy gondolat, a tudás, a művészet a lélek szentélyében. Szeretem a csendet, abban épülök magam is.

S miért nem jött pompával? De minek pompával? A pompa külsőséges; Ő a magába zárt mennyországgal jött. Hol van több fény és ragyogás, mint a tiszta lélekben, melyet el nem nyel a legsötétebb éj sem? Szépség, harmónia s egyszerű szellemiség kell nekünk. A mezei virág szebb, mint Salamon "pompája". "Tiszta szív és hű gondolat egy lányt királynővé avat." - olvastam Szt. Nothburga sírjánál.

[Prohászka Ottokár: Elmélgedések az Evangéliumról]

Jézus rejtettsége

Sokféle lehetőség van arra, hogy Isten megjelenjék a világon. Jézus a legjelentéktelenebb módot választotta. Szegényen születik a világ egyik elrejtett zugában és még csak nem is otthon. Egyszerűen, ismeretlenként mutatják be a templomban, mint bárki emberfiát. Földi élete első éveiben idegen országban eszi a menekülők keserű kenyerét, majd hosszú évtizedeken át él óvái között csöndes, visszahúzó életet. És ezt oly hallgatagon teszi, hogy Márk evangéliuma szerint a názáretiek csodálkoznak nyilvános működése kezdetén: Honnan vette mindezt? Ki adott neki ekkora bölcseséget? Hogyan történnek ilyen csodák általa? Nem az ács ez, Mária fia? " (Mk 6,2k).

Külsőleg jelentéktelen körülmények között zajlik az élete. Szociális, vallási vagy politikai szempontból minden feltűnést nélkülöz. Élete olyan, mint a mustármag, észrevétlen bújik meg a méretéhez képest óriási termőföldben. A gyermekésgtörténet fontos belső jellemző jegyéhez jutottunk el. Ha ez a mag valakinek a szívében növekvésnek indul, százszoros termést hoz...

A gyermek Jézus élete a mustármag személyes sorsát mutatja meg, mely szerteszt hullik a földön, és termést is hoz idővel, de mindezt dobverés és trombitaszó nélkül. Nem kíséri fejlődését a világ kíváncsi tekintete, mint ahogy a Messiás felcseperedését várna az ember.

Ebből a szemszögből nagyon fontos üzenete van számunkra a gyermek Jézus életének. Keresztény életünkre nézve fontos következtetéseket vonhatunk le. Isten Országának alaptörvénye ez: minden külső ragyogás és feltűnés nélkül növekedni, hogy a benső, elrejtett élet kiteljesedjék.

[C.M.Martini]

Kit Te Szent Szűz a világra szültél...

Nem győzöm csodálni stílusodat, Uram!
Mennyire eszköztelenül
léptél a világba,
és milyen eszköztelenné titted
még anyád szeretetét is!

Hiszen Názáretben
bizonyára felkészültek érkezésedre,
s Te a hatalom szavával
kiszóltottad őket
a jól elkészített otthonukból,
s vezetted őket
a barlang rémes pusztaságába.

Uram, mi mindig
helyzeteink alkalmatlansága mögé
rejtőzünk,
és eszközeink hiányára hivatkozunk,
amikor tehetetlenségünk
s tétlenségünk kibúvóit keressük.

A szeretetnek nem kellene eszközök,
az szegényen is,
felszereletlenül is
tud betlehemi boldogságot teremteni.

Az emberiség nem a szeretet eszközeire,
hanem magára a szeretetre éhes!
És Te is erre vágyol Istenem!
A szeretet eszközei
becsaphatnak és
félrevezethetnek,
de a szeretet sohasem! (1 Kor 13,1-3)
[Belon Gellért]

Kicsoda az Isten?

Az Isten egyszerre tud nagy, de ugyanakkor kicsi is lenni. Sokszor húzza át számíttásainkat, ha jól megtervezzük a Vele való találkozásunkat. Az Isten szeretet, és a szeretet lehetetlen előre megtervezni.

Megeshet, hogy az Isten nem egészen úgy válaszol, ahogyan azt mi elképzeltük, mégis hajlandó minket úgy szeretni, mint ahogy mi szeretnénk, nehogy megbotránkozzanak azok, akik az Istenről nem nagyon tudják elképzelni, hogy meghagyja az ember szabadságát. Ő valódi szeretettel ölel körül minket, váratlan, találó, gyöngéd, de ugyanakkor féltékeny szeretettel...

Ő az örömhír Istene, a valódi szereteté, amely sokszor meglep, zavarba ejt, de mindenképp magával ragad minket. Sosem szabad azt mondanunk: Nem ezt vártam Tőle, nem gondoltam volna, hogy ez történik. Úgy vagyunk vele, mint általában emberi kapcsolatainkban: a szeretet ereje új dimenziókra nyitja fel szemünket.

Ilyen a Szentírás Istene az első lapoktól az utolsóig. Vele találkozhatunk Mózesőtől egészen Jézusig. Sokszor vagyunk azonban úgy, hogy nem tudunk beletörődni Isten eme igazságába.

Mégis egyedül csak ennek az igazságnak az elfogadása után lehetséges, hogy vele személyesen találkozassunk. Ne csak tudjuk, hogy Isten ismer minket, hanem nekünk is úgy kell ismernünk magunkat, mint ahogy Ő ismer, egyedüli, megismételhetetlen valóságunkban. Úgy, ahogyan senki sem ismerhet minket, hiszen emberi mivoltunk benső mélyét sohasem tudjuk feltárni egymás előtt. És Ő nemcsak ismer minket, hanem - ahogyan Szent Pál egy merész fordulattal megfogalmazza: ő meg is halt értem". Nem igazolhatta volna meggyőzőbben Isten ezt az ismeretet!

[Carlo Maria Martini]

Jézus születésének hírüladása

(Lk 1,26-38)

Kocsis Imre

Bevezetés

Az elbeszélés szoros kapcsolatban áll az előző jelenettel, amelyben Keresztelő János születésének a hírüladását olvassuk (1,5-25). A születés meghirdetése a két szakaszban hasonló formában történik. A következő alapelemeket találjuk meg bennük: az angyal megjelenése (11.28.v.); a reakció: zavar és félelem (12.29.v.); a születés meghirdetése a gyermek nevének és küldetésének megadásával (13-17.31-33.v.); az ellenvetés (18.34.v.); a jel-adás (20.36.v.). Az említett párhuzam semmiképpen sem egyenrangúságot akar kifejezésre juttatni. A hasonló alapszerkezet ellenére több olyan utalást találunk, amely világossá teszi, hogy Jézus személye fölülmúlja Jánosét. Az angyal különleges szavakkal köszönti Máriát (28.v.), - Zakariás esetében ezzel szemben nincs köszöntés. Míg Keresztelő Jánosról azt olvassuk, hogy „nagy lesz az Úr előtt” (15.v.), addig Jézusról a „nagy” jelző abszolút értelemben, attribútumként szerepel (32.v.). Keresztelő Jánost az anyaméhben eltölti a Szentlélek (15.v.), Jézus viszont magát az emberi létet is a Szentléleknek köszönheti (35.v.). Zakariás az ellenvetésben kifejezetten jelet kér az angyaltól (18.v.). Mária viszont nem jelet kér, hanem az ígélet megvalósulásának módjára kérdez rá (34.v.).

Az elbeszélés végső formájának a megfogalmazása és a jelenlegi szöveggösszefüggésbe való elhelyezése Lukács műve. Az alapanyagot természetesen a hagyományból vette át az evangélista. Minden bizonnyal Lukács előtt létezett már egy olyan kidolgozott elbeszélés, amely Jézus szüzi fogantatásának tényét, illetve Jézus személyének egyedülálló jelentőségét juttatta kifejezésre. A jelenet a végső, kánoni formában is elsősorban Jézusról ad tanítást. A fő mondanivalót az angyal szavai tartalmazzák, amelyek Mária fiát Messiásként mutatják be (32-33.35.v.). A szakasz természetesen a mariológia szempontjából is jelentős. Úgy mutatja be Máriát, mint aki teljes bizalmat tanúsít Isten iránt. Az ígélet elfogadásához nem kér jelet, hanem mint az Úr szolgálója” (38.v.) aláveti magát Isten akaratának, amely az üdvösségtörténet csúcspontján különleges szerepet szánt neki.

Az elbeszélés menetét a következő módon foglalhatjuk össze. A bevezető rész Gábor angyal megjelenéséről számol be, ugyanakkor bemutatja Má-

Írásmagyarázat

riát, akihez az angyal küldetése szól (26-27.v.). A szakasz központi részét az üzenet alkotja, amelyet az angyal három lépésben ad elő, úgy, hogy szavait Mária egy-egy reakciója szakítja meg: az üdvözlő szavak (28.v.) és Mária zavara (29.v.); az üzenet első része (30-33.v.) és Mária kérdése (34.v.); az üzenet második része (35-37.v.) és Mária beleegyező szavai (38a v.). Az elbeszélést az angyal távozásáról szóló megjegyzés zárja le (38b.v.).

Magyarázat

A szakasz elején található időmeghatározás az előző elbeszélésre utal vissza. Hat hónappal azután, hogy Erzsébet Isten különleges kegyelme folytán fiút fogant, Gábor angyal újabb megbízatást kap Istentől. Ezen második küldetésnek a külső körülményei eltérnek az elsőtől, s ezért már önmagukban ezek is felhívják a figyelmet az esemény fontosságára. Gábor a jelen esetben nem a szent város legszentebb helyére, a Templomba megy, hanem Galileába, ahol a zsidók mellett pogányok is laktak. A közvetlen cél Názáret városa, amely a kinyilatkoztatás ószövetségi szakaszában semmiféle szerepet sem játszott. Gábor angyal küldetésében a másik meglepő vonás, hogy most az üzenetet nem egy papnak, hanem egy fiatal lánynak kell vinnie. A korabeli zsidó felfogás a nőt nem tekintette a férfival egyrangúnak, sőt egyes rabbinista körök még köszöntésre méltónak sem tartották őket. Ezzel a felfogással élesen szembenáll az angyal küldetésének ténye, illetve az a mély tiszteletet kifejező köszöntés, amellyel az angyal az üzenetét elkezdí (28.v.).

Máriával kapcsolatban a szöveg kétszer is kiemeli, hogy „szűz” volt. Ennek a ténynek az elbeszélés egészében különleges jelentősége van. A Mária név jelentése vitatott. A legvalószínűbb magyarázat az, amely a nevet kánaáni eredetűnek tartja, és a kiváló”, magasztos” értelmet tulajdonítja neki (J.A.Fitzmayer). Máriáról tudjuk azt is, hogy egy József nevű férfinak volt a jegyese. A kijelentés megértéséhez ismernünk kell a korabeli palesztin szokásokat. A házasságkötés, amely a lányoknál 12-14 éves, férfiaknál 18-24 éves korban történt, két aktusból állt. Először az eljegyzést tartották meg, amely jogilag már házastársakká tette a feleket. Viszont a menyasszony továbbra is az apa házában és felügyelete alatt élt. Általában az eljegyzés után egy évre történt meg a tulajdonképpeni menyegző, amikor az új asszonyt ünnepélyes formában a férj házába vezették. Mária jegyes mivolta tehát annyit jelent, hogy jogilag József feleségének számított, de még a szülői házában lakott.

A 27. vers Józseffel kapcsolatban is tesz egy fontos megjegyzést: Dávid házából származott. Ez a kitétel az angyali üzenet tartalmát készíti elő

(32-33.v.). Lukács azzal, hogy Józsefet mint Dávid házának leszármazottját mutatja be, már előzetesen jelzi, milyen formában lehet Mária születendő gyermeke Dávid fia. Mária és József jegyessége és házassága következtében Jézus a törvény szerint József fiának számít majd, és a törvény szerinti apa által lesz részese a dávidi leszármazásnak. A Mt 1,18-24, amelyben József kap kinyilatkoztatást Jézus születéséről, ugyanezt a szemléletet tükrözi.

A 28. versben Lukács - érdekes módon - nem az angyal megjelenéséről beszél (mint a 11. versben), hanem a „beléptéről”. A „belépett” ige az esemény közvetlen jellegét emeli ki. Az angyal az üzenetet köszöntéssel kezdi, amelyre az ünnepélyes és tiszteletteljes hangnem a jellemző. A k h a i r e szó szokásos üdvözlési formula a görög nyelvben (vö. Mk 15,18; Mt 28,9). Az „üdvözlégység” (latinul: ave”) kifejezéssel szoktuk fordítani. Egyes egzegéták (R. Laurentin; I. de la Potterie) az említett görög szót, amely forma szerint a k h a i r ó ige felszólító alakja, az eredeti értelemben veszik: örülj!”. Ezen fordítás szerint az angyal nemcsak köszönti Máriát, hanem az öröme is felszólítja. A formula ugyanakkor azokra az ószövetségi szövegekre is utal, amelyekben Isten az üdvösség közeledő megvalósulása miatt öröme szólítja fel Sion leányát”, vagyis Jeruzsálemet és az egész választott népet (vö. Szof 3,14; Jo 2,21; Zak 9,9). Példaként egy olyan prófétai szöveget idézünk, amely más ponton is hasonlóságot mutat az angyal köszöntő szavaival: „Örülj (khairé) Sion leánya, zengj éneket Izrael... Veled van az Úr, a te Istened... Ne félj Sion! Ne lankadjon kezed” (Szof 3,14-16). Hasonló kijelentések találhatók az angyali üdvözlésben is: Üdvözlégység (örülj-khairé), kegyelemmel teljes. Veled van az Úr... Ne félj, Mária!” (Lk 1,28,30). Nagyon valószínű, hogy Lukács nem véletlenül használja az Ószövetség nyelvezetét, hanem tudatosan párhuzamba akarja vonni Sion leányát (Izraelt) és Máriát. Ennek következtében Mária nemcsak magánszemélyként jelenik meg szövegünkben, hanem az igazi Izrael típusaként és megszemélyesítőjeként is.

A köszöntés után következik a megszólítás a k e k h a r i t ó m e n é formában, amelynek szó szerinti jelentése: „kegyelemben részesített”, „kegyelemmel eltöltött”. A görög kifejezés a k h a r i t o ó - kegyelemmel

ellátni” ige melléknévi igeneve befejezett igeragozásban. (A görög formát azért elemezzük ilyen részletesen, mert ez a kifejezés megértéséhez szükséges. A görög nyelvben ugyanis egy-egy igealak sajátos jelentésárnyalatot hordoz.) A befejezett igeragozási forma (perfectum) olyan cselekvésre utal, amely a múltban történt, de amelynek hatása a jelenben is megmutatkozik. Az angyal ennek következtében arra utal, hogy Isten már a múltban kitüntette és áthatotta Mária személyét, aki ezáltal mindenkor az isteni kegyelem hatása alatt áll. Az egyház szóhasználatában a „kegyelemmel teljes” kifejezés terjedt el a Biblia latin fordítása, a Vulgáta alapján, amely a „gratia plena” formát tartalmazza. El kell ismernünk, hogy ez nem szó szerinti fordítása az eredeti görög kifejezésnek (kekharitómené). Tartalmában viszont lényegileg megfelel annak, amit a görög szó jelez.

Az angyal köszöntésének harmadik része újabb formában juttatja kifejezésre Mária különleges helyzetét: „Veled van az Úr”. Hasonló kijelentések találhatók az Ószövetségben is, amikor Isten valakit kiválaszt, vagy amikor valakinek különleges megbízatást ad (Bír 6,12; Rút 2,4). Mária abban a tudatban fogadhatja el az angyal további szavait, hogy Isten oltalmazó és hatékony jelenléte kíséri életét.

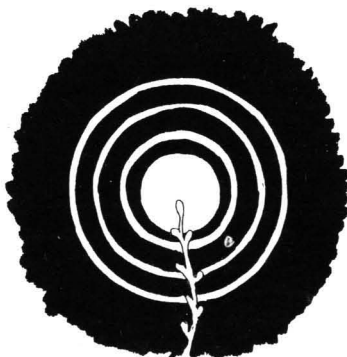
Az angyal köszöntésére Mária zavarba jön. Nem olyan félelem fogja el, mint Zakariást (1,12), hiszen nem az angyal megjelenése vált ki benne ijedelmet. A zavart kifejezetten a köszöntő szavak okozzák. Mária nem érti, hogy milyen alapon részesül ő - egyszerű leány létére - ilyen különleges megtiszteltetésben. Erre a reakcióra mintegy válaszul Gábor angyal megkezdte az üzenet kifejtését. Ismét kifejezésre juttatja, hogy Mária kegyelmet talált az Istennél. Majd meghirdeti a Messiás születését, aki Mária fia lesz. Isten kiválasztó és átformáló kegyelme végeredményben erre irányul, így mutatkozik meg egészen kézzelfoghatóan. Az angyal először általános formában közli, hogy Mária fiút fog foganni és szülni. A megfogalmazás az Iz 7,14 szövegére emlékeztet: „Íme, a Szűz fogan és fiút szül, és Immánuelnek nevezi el”. Az idézet a Hetvenes fordítás szövegének felel meg, hiszen a „szűz” szó csak ott szerepel kifejezetten. (A héber Bibliában általánosabb formát találunk: „alma” - fiatalasszony). Az Iz 7,14 kijelentését egyébként Lukács külön nem idézi az angyali üdvözlés jelenetében, de az elbeszélés egészéből világos, hogy Jézus szüzi fogadásában (Mátéhoz hasonlóan, ld. Mt 1,23) ő is ezen jövendölés beteljesülését látja. A születés meghirdetésében az angyal a születendő gyermek nevét is meghatározza. A Jézus név megfelel a héber Jehósúa vagy Jósúa formának. Jelentése: Jahve megment, Jahve az üdvösség.

A születés általános meghirdetése után az angyal részletesebben is bemutatja a gyermeket. Különleges méltóságára első helyen a „nagy” jelző

utal, amelyet abszolút formában, vagyis utólagos kiegészítés nélkül, az Ószövetség csak Istenre alkalmaz (Zsolt 48,2; 86,10; 135,5). A „nagy” jelző konkrét tartalmát Jézusra vonatkozólag az angyali üdvözlés további kijelentései mutatják a 32-33. versekben. Ezek háttérében Nátán jövendölése áll, amelyben Isten Dávid házának örök fennmaradását ígéri meg, s ugyanakkor arról is biztosítja Dávid leszármazottait, hogy különleges, atya-fiú kapcsolatra lép velük: „Ha aztán napjaid betelnek és megtérsz atyáidhoz, megtartom utánad magvadból származó utódodat és megszilárdítom királyságát... Az atya leszek, ő meg fiam lesz... Háza és királysága örökre fennmarad színe előtt, trónod örökre szilárd marad” (2 Sám 7,12-16). Gábor angyal kijelentése azt jelzi, hogy az Úr a Dávidnak adott ígéretet Jézus által teljesíti be. Ő kapja meg atyjának, Dávidnak trónját, s királyi uralmának nem lesz vége. Szövegünkben Jézus messiási uralma Izraelre korlátozódik. Az Újszövetség más szövegei alapján azonban tágabb perspektívában érthetjük azt. Külön kiemeljük a Csel 2,30-36 szakaszt, hiszen ebből derül ki a legvilágosabban az, hogy Lukács felfogásában mire vonatkozik Jézus örök uralma: Isten a feltámadással tette Jézust „Úrrá és Messiássá” (Csel 2,36). Ez természetesen nem zárja ki, hogy őrá földi létének kezdetétől fogva érvényesek a 32-33. versben említett jelzők és attribútumok. Jézus születésétől kezdve Messiás volt, akkor is, ha messiási uralma a feltámadással lett örök és egyetemes.

Az angyal üzenetére Mária kérdéssel válaszol (34.v.), amelyben azonban nem a hitetlenség vagy a kétely nyilvánul meg, mint Zakariás kérdésében (1,18). Mária nem utasítja vissza az üzenetet, és jelet sem kér. Egyszerűen azt szeretné tudni, hogyan valósul meg mindaz, amit az angyal meghirdetett. Kérdését megindokolja: „mivel férfit nem ismerek.” A „[meg]lismer-ni” ige a Bibliában többször is a nemi kapcsolatot jelenti (Bír 11,39; 21,12; Mt 1,25). Mária tehát arra utal, hogy jegyes mivoltának megfelelően nem él házastársi kapcsolatot. Az ígéretet nyilvánvalóan úgy értelmezi, hogy az a közeljövőben meg fog valósulni, s így érthető, hogy a meghirdetett gyermek életrehozását a természet rendjében nem tudja elhelyezni. A hagyományos katolikus egzegézis a kérdés megindoklását a jövőre is vonatkoztatta, sőt szüzességi fogadalomként fogta föl. A görög igeforma azonban csak a jelen állapotot fejezi ki, s ezért azt jövőre vonatkozó elhatározásként nem értelmezhetjük.

Mária kérdése az elbeszélés egészében az angyali üzenet második részét készíti elő, amely megmagyarázza a születés módját, ugyanakkor újabb attribútumok által (Szent, Isten Fia) világítja meg a születendő gyermek egyedülálló méltóságát.

A 35. vers első felében két, egymással párhuzamos kijelentést találunk. Mind a főnevek („Szentlélek”, a „Magasságbeli ereje”), mind pedig az igék („rádszáll”, „beborít árnyékával”) párhuzamban állnak egymással, s ugyanazt jelentik. A két kijelentés lényege: a Messiást Isten teremtő Lelke hozza létre Mária méhében. Az Ószövetség ismeri a teremtő Lélek szerepét a világ teremtésével (Ter 1,2) és a természet megújításával (Iz 32,15) kapcsolatban. Az a gondolat is szerepel benne, hogy a Messiást Isten Lelke irányítja majd (Iz 11,1-3). Szöve-

günk érdekessége az, hogy a két gondolatot összekapcsolja: a Messiás a teremtő Léleknek köszönheti földi létét. Tehát nemcsak messiási működése, hanem a fogantatása is a Lélek által történik. A „beborít árnyékával” kifejezésnek is van ószövetségi háttere. A pusztai vándorlás folyamán felhő borítja be (árnyékolja be) a Szent sátort (Kiv 40,35; Szám 9,18.22), a Templom felszentelésekor pedig felhő tölti el a Szentélyt (1 Kir 8,10-11). A beárnyékoló felhő mindegyik esetben Isten titokzatos jelenlétét szemlélteti. Szövegünkben is hasonló értelemben szerepel a „beborít árnyékával” kifejezés. Isten mintegy szentélyként foglalja le magának Máriát, és különleges erejével megteremti benne a Messiást.

A 35. vers utolsó mondata ismét a gyermekekre irányítja a figyelmet. Mivel fogantatása és születése Isten teremtő erejének köszönhető, ezért Istenhez különleges kapcsolat köti majd. Ezen sajátos viszonyt a „Szent” és az „Isten Fia” kifejezések szemléltetik. A „szent” szó az Ószövetség szóhasználatára alapján annyit jelent, hogy a gyermek Isten számára lefoglalt, Isten világhoz tartozó és Isten szolgálatára szentelt személy lesz. Az „Isten Fia” kifejezés önmagában lehetne egyszerű messiási cím is. Az Ószövetség felfogása szerint a Dávid házából származó királyok fiúi kapcsolatban álltak Istennel (2 Sám 7,14; Zsolt 2,7; 89,27-28). Az ószövetségi időkben a királyok fiú mivoltát nem természetes, hanem adopcionális értelemben magyarázták. Jahve a trónralépéskor deklarálta és avatta fiává az új királyt (Zsolt 2,7; 110,3). Az eljövendő Messiással kapcsolatban is azt várták, hogy Isten őt fiává fogja avatni. A „Messiás” és az „Isten Fia” cím a hagyományos zsidó felfogásban összefüggött egymással. Ezen háttér alapján a szövegünkben szereplő „Isten Fia” címet hagyományos értelemben vett messiási címként is felfoghatnánk, főleg, ha figyelembe vesszük, hogy

a 32-33. versek úgy mutatják be Jézust, mint Dávid leszármazottját, tehát mint az Ószövetség által megígért Messiást. Nem hagyhatjuk azonban figyelmen kívül, hogy a 35. vers új szemponttal egészíti ki a korábbi ígéretet. E vers szerint a Messiás-Jézust Isten teremtő ereje hívja életre, és ennek következtében lesz ő „Isten Fia”. Jézus istenfiúsága tehát több, mint amit a zsidóság a Messiással kapcsolatban várt. Ő nem adoptáció által, hanem Istentől való származása miatt Isten Fia. Szövegünk az istenfiúsággal kapcsolatban nem tesz kifejezetten említést a praeegisztenciáról, vagyis a Fiú örök létéről. Ezt a témát a János evangélium prológusa fejt ki részletesebben (Jn 1,1-17).

Az üzenet hitelességét az angyal jellel erősíti meg (36.v.), annak ellenére, hogy Mária nem kért jelet. A jel nem más, mint Erzsébet terhessége. Isten meg tudta szüntetni meddőségét, mégpedig idős korában. Ez bizonyítja, hogy a szüzi fogantatást is meg tudja valósítani. Az ígéret végső alátámasztásaként Gábor angyal Isten mindenhatóságára hivatkozik: „Istennél semmi sem lehetetlen”. A mondat a Ter 18,14-re utal, ahol Isten Sára kétélyére válaszol hasonló módon.

Mária, még mielőtt a kapott jelről meggyőződhetne, hittel aláveti magát

Isten akaratának. Szavai hívő és készséges beleegyezést jelentenek. Fenntartás nélkül átadja magát Isten üdvözítő cselekményének, s ezzel a hívő ember példaképévé válik. Miután Mária az ő igenjével kimondta a végső szót, az angyal eltávozik. Az ígéret megvalósulását Lukács külön nem említi, de nyilvánvaló, hogy Isten teremtő ereje Mária készséges beleegyezése után azonnal hatékonyá vált.

Jézus családfája

M. Limbeck

Aki beleszületett a keresztény hitbe és különösebb kétségek nélkül megtalálta ebben vallási hazáját, ma már az sem hagyhatja figyelmen kívül, hogy a kereszténység egyáltalán nem az egyetlen olyan vallás a világon, amely értelmes, felelős életre vezet. Emberek millióinak élete tanúsítja, hogy a zsidóság vagy az iszlám, a hinduizmus vagy a buddhizmus is meggyőző válaszokat kínál az élet nagy kérdéseire. Így ma már semmiképpen sem magától értetődő dolog kereszténynek lenni. Ellenkezőleg: a „hagyományos” kereszténynek is fel kell tennie (vagy mások teszik fel neki) a kérdést: végül is mi szól amellett, hogy beépüljek a kereszténységbe, - vagy megmaradjak benne? Van valami, ami a kereszténységet más vallások és világnézetek elé helyezi?

Ezt nemcsak mi kérdezzük. Már Máténak szembe kellett néznie ezzel a kérdéssel; hiszen az ő korában pl. a zsidóknak nem kellett szégyenkezniük atyáik áthagyományozott hite miatt. Rájuk semmiképpen nem vonatkozott, amit Pál leírhatott a korintusi keresztényeknek: „Emlékezzetek, hogy amikor még pogányok voltatok, hogyan hajszoltak benneteket ellenkezést nem tűrve a néma bálványok elé” (1 Kor 12,2). Nem, számukra, zsidók és zsidókeresztények számára Isten mindig is „Ábrahám Istene, Izsák Istene, Jákob Istene” volt (Kiv 3,15). Istenük volt az, aki Ózeás próféta útján azt mondta magáról: „Gyermek volt még Izrael, amikor megszerettem, Egyiptomból hívtam meg fiamat” (Óz 11,1).

Miért vált egyszerre elégtelenné azok közösségébe tartozni, akik - mi-ként atyáik - komolyan törekedtek az ő Istenük szavát és útmutatását követni? Miért kellett elhagyniuk ezt a közösséget és azokhoz csatlakozniuk, akik a názáreti Jézus személyéhez kötötték magukat s így alkották Jézus Krisztus egyházát (vö. Mt 16,18)? Mi helyezte a (kezdődő) kereszténységet más vallások elé?

Erre az alapvető, minden mást eldöntő kérdésre Máté mindjárt evangéliuma elején, Jézus ú.n. családfája segítségével válaszol.

1. Jézus családfáját nem csupán Máté evangéliuma ismerteti. A Lukács evangéliumban is (Lk 3,23-38) találunk egy hasonló összeállítást, az „ősök táblázatát”, igaz, nem az evangélium elején, és nem is azonos felépítésben. A két származási tábla rövid összehasonlítása segíthet annak jobb megértésében, hogy Máté mit akar kifejezni Jézus családfájával.

Mindkét családfában szerepelnek Jézus legfontosabb ősei: Ábrahám és Dávid; s az Ábrahám és Dávid közti ősök felsorolása is - két kivétellel - megegyezik (ld. Mt 1,2-6 és Lk 3,31-34). Ezt követően azonban a két családja teljesen eltér egymástól, és „lehetetlen összhangba hozni Máté és Lukács családfáit” (P.-G.Müller, Lukás-Evangélium SKK/NT 3, 50.o.). Ezért azt kell feltételeznünk, hogy Jézus két családfájában nem Jézus házának valamilyen „saládi hagyománya”, hanem az őskereszténységtől származó mesterséges összeállítások állnak előttünk. (Ezt mutatja az is, hogy mindkét származási tábla hetes beosztáson alapul: a lukácsi 11x7 generációt tartalmaz, a Máté-féle 3x14 - azaz 3x2x7 - nemzedéket.

Mátétól eltérően Lukács Jézus őseit Ábrahámon túl Ádámgig követi, aki „Isten fia” (Lk 3,38). Az ok, amiért Lukács őseinek sorában eddig visszament, világossá lesz, ha meggondoljuk, hogy ő az evangéliumát főként pogánykeresztények számára írta (ld. Müller, i.m., 19.o.), akik nem tekinthették magukat Ábrahám gyermekeinek. Nekik, pogánykeresztényeknek, az volt a fontos: „Jézus nemcsak a zsidók Messiása, hanem ezen túlmenően az egész világ Údvözítője. Benne lesz áldott a föld minden népe” (J.Ernst, Das Evangelium nach Lukas, Regensburg 1977., 155.o.).

Lukács tehát azért vette be evangéliumába Jézus őseinek táblázatát, hogy ezzel egy elvont igazságot szemléltessen, ami számára teológiai szempontból igen fontos volt. Egy pillantás Jézus nemzetségi felsorolására, és már Jézus nyilvános működését megelőzően mindenki előtt világossá válik: az a Jézus, akiről a következőkben oly sok csodálatos dolgot elmondunk, egyike Ádám sok gyermekének! Fogantatásának és születésének minden rendkívülisége mellett (Lk 1,26-38; 2,1-20) a teremtés révén kapcsolatban van minden emberrel.

Ebből látható, hogy Lukács a családfát nem pusztán információnak szánta!

Hasonló a helyzet Máté evangéliumával is. Máté evangélistát is határozott teológiai cél vezette, amikor evangéliumát Jézus családfájával kezdte. Ezzel ő is elvont igazságot akart szemléltetni. Hogy ez nála mi volt, azt viszonylag könnyen felismerjük, ha a Máté-féle családfát a következőkben kissé közelebről megvizsgáljuk.

Írásmagyarázat

2. Első látásra feltűnik az Ábrahám-tól Jézusig terjedő izraeli történelem szimmetrikus felosztása, amelyre Máté kifejezetten felhívja a figyelmet: „Így a nemzedékek száma: Ábrahám-tól Dávidig tizennégy nemzedék, Dávidtól a Babilonba való elhurcolásig tizennégy nemzedék, és a Babilonba való elhurcolástól Krisztusig tizennégy nemzedék” (Mt 1,17).

Izrael történetének ilyen felosztása csak Máténál található - és csak ezen a helyen, Jézus családfájának a végén. E tény azért annyira feltűnő, mert Izrael történeti könyveiből az evangélista is tudta, hogy a korszakok, amelyeket ő így, szimmetrikusan ábrázolt, a valóságban nagyon egyenlőtlenek voltak. (Dávid és a babiloni számkivetés között kb. 400 év telt el, a számkivetés és Jézus születése között kb. 600 év). Ha Máté Izrael történetének korszakait ennek ellenére így kiegyenlítette egymással, akkor ezzel csak egy célja lehetett: az olvasóban tudatosodnia kellett annak, hogy Izrael Ábrahám-mal kezdődő története - igen változatos, fényes és sötét időszakosaival, magasságával és mélységeivel - nem a véletlenek rendezetlenségével, hanem tervszerűen irányított történetesorozat volt, amelynek végén Jézus, a Messiás áll. Nyilvánvalóan ő a célja Dávid háza történetének.

Elsődleges jelentőségű tehát a történelem menetének szabályos szám-szimmetriában kifejezett gondolata, nem pedig a három korszakon belüli nemzedékek konkrét száma.

A tizennégyes szám alkalmazása nem véletlen:

a./ Ábrahám-tól Dávidig már az Ószövetség is tizennégy nemzedéket sorol fel (vö. 1 Krón 1,34-2,1-15);

b./ A tizennégy a „szent” hetes szám kétszerese;

c./ A Dávid szó héber mássalhangzói, amelyek egyúttal számokat is jelentenek, 14-et adnak összegül (D V D = 4+6+4).

3. Ha a Máté-féle családfát a lukácsival összehasonlítjuk, akkor még egy dolog tűnik fel: Máté a férfiak mellett négy nőt is megnevez: Támárt, Ráchábot, Rútot és „Urija feleségét” (1,3.5.6). Határozott célja kellett, hogy legyen annak is, hogy ezeket az asszonyokat miért említi meg Máté. Nem lett volna-e kézenfekvőbb itt Izrael történetének néhány nagy asszonyát felsorolni - például Sárát vagy Rebekát, Leát vagy Ráchelt? Miért szerepeltette Máté Izraelnek eme ösanyái helyett Támárt, Ráchábot, Rútot és Urija feleségét?

A kérdésre nem nehéz válaszolni, ha tekintetbe vesszük, hogy ez a négy asszony a korai zsidóság szemében pogány nő volt. Rácháb és Rút már Izrael szent Írásai szerint is pogány (vö. Józ 2,1; 6,25; Rút 1,4.22; 2,2.6.21). Jézus idejében pedig már Támárt is pogánynak tekintették. Így pl. a Kr. e.

2. évszázadban írt Jubileumok könyvében ezt olvassuk: „És a 45. jubileum idején, a második évhét második évében Júda feleséget vett elsőszülött fia, Er számára Arám lányai közül, akinek neve Támár volt” (Jub 49,1; de: Ter 38,6!).

És amikor Máté Batsebát, Salamon anyját nem saját nevével nevezi, hanem inkább „Urija feleségének” hívja, akkor ezzel őt is mint (eredeti vagy időlegesen) pogányt jellemzi, mert az asszonynak a házasságkötéskor mindig férje vallását kellett felvennie, Urija pedig - mint hetita (vö. 2 Sám 11,3) - pogány volt.

Azáltal, hogy Máté épp ezt a négy asszonyt említette meg Jézus családjában, olvasóinak figyelmét mindjárt kezdetben egy további fontos szempontra irányította, amelyre ügyelnünk kell, ha meg akarjuk érteni, hogy miért kellett zsidóknak és pogányoknak csatlakozniuk azokhoz, akik a názáreti Jézus személyéhez kötötték életüket, megalkotva az ő Egyházát.

Izraelnek Jézusra irányuló történelme mindig nyitott volt a pogányok előtt is. Ezért kevés volna, ha Jézusban csak a Messiást, Izraelnek Dávid házából való, végidei királyát látnánk. Ő egyúttal utóda annak az Ábrahámnak, akinek Isten megígérte: „Általad nyer áldást a föld minden nemzetsége” (Ter 12,3).

4. Nem kell nagy képzelőerő annak megértéséhez, hogy Jézus tanítványai Húsvét után Urukot egészen más fényben látták. Igaz, ő már Húsvét előtt is az összes addigi próféták legnagyobbika lehetett számukra, ám minden jel szerint egyetlen más tanítót sem ismertek Izraelben, aki Istentől olyan magávalragadóan tudott volna beszélni és oly bizalomkeltően tudott volna Istennek híveket toborozni, mint éppen Ő (ld. Mk 1,22k). Jézus azonban mindvégig megmaradt egynek a kortársak közül! Tudták, hogy Názáretből származott, ahol felnövekedett, és ismerték családját is: anyját, fivéreit és nővéreit (Mk 3,31k; 6,1.3).

Halálával Jézus mégis egyszerre nagyon távolra került tőlük (ld. Mk 14,50k), mert ekkor úgy látszott, hogy igazuk volt az ellenfeleknek, akik soha nem hitték el neki, hogy Isten őt - éppen őt! - küldte prófétájaként. Valóban félreismerték volna Jézust?

Biztos, hogy ezek a kétségek hamar véget értek. Miután a Síról Feltámadott sokukkal ismét találkozott (1 Kor 15,5-8), megértették: Isten nem hagyta el Jézust! Jézusnak igaza volt minden tetteiben és szavában. Isten most öelöttük is igazolta Jézust! De Jézus tanítványai részére ezzel természetesen nem zárult le a „názáreti Jézus” fejezete. Most már nem elégedhettek meg ezzel a megállapítással: „Tehát mégsem családunk, amikor követtük Őt!”

Most új kérdéseket tettek fel maguknak: Mit jelent az, hogy Isten feltámasztotta Jézust a halálból és magához emelte az égbe? Miért éppen őt, és nem egy korábbi prófétát? Ki volt tulajdonképpen Jézus? És mit jelent az, hogy Jézus most Istennél él?.. Ki volt ez a Jézus, akit Isten mint Elsőt feltámasztott a halálból? - Minél tovább gondolkozott ezen Jézus tanítványainak közössége, annál világosabbá vált előttük, hogy ez bizonyosan Jézus életének nemcsak egy meghatározott eseményével függ össze. Hiszen sok próféta fizetett már Jézus előtt is életével az Istentől kapott küldetésért. Vagy nem hallhatták-e Izrael királyai is Isten nevében: „A Fiam vagy, ma adtam neked életet” (Zsolt 2,7). És mégis: ez előtt a Jézus előtt Isten egyetlen királyt, prófétát, a sok igaz

ember közül egyetlen egyet sem támasztott fel a halálból! Akkor miért éppen Őt? Ki volt Ő tulajdonképpen?

Így tapogatóztak a tanítványok, visszanyúlva egyre korábbi időkre, vizsgálva a feltámasztás előttre (vö. Róm 1,4), majd Jézus megkeresztelkedésén is túl (Mk 1,9k), visszamenve életének, földi létének kezdetéig. Így Húsvét vezette el az első keresztényeket arra, hogy beszéljenek ezen élet kezdetéről is, amely Jézusé, „akit Krisztusnak [Messiásnak] hívnak” (Mt 1,16).

*M.Limbeck, Matthäusevangelium, SKK/1
Ford. Székely István*

Anneliese Hecht

A Veszterosz módszer

A Szentírás közösségi tanulmányozásának ez a módszere az 1960-as évek óta ismert. Nevét a svéd Västerås [ejtsd: veszterosz] városról kapta, ahol kialakították és elsőként alkalmazták.

Főleg kislétszámú csoportok számára ajánlott. Nem igényel teológiai képzettségű vezetőt. Elég, ha az egyik résztvevő jól felkészül, és vezeti a beszélgetést.

A/ A megbeszélés menete

A résztvevők csak azután kezdik el a bibliai szöveg megbeszélését, miután előzetesen átnézték azt és jelek vagy jelképek segítségével kiértékeltek. Mindegyiküknek kezében kell lennie a szövegnek (a Szentírásnak vagy a sokszorosított szövegrésznek). Ajánlatos a szöveget az értelmi egységeknek megfelelően külön sorokban leírni (pl. egy-egy félmondatot minden sorba). A résztvevők először figyelmesen végigolvassák és magukban átgondolják a szöveget. Közben háromféle jelet használnak:

- kérdőjelet (?)
- felkiáltójelet (!)
- nyíl (→)

Az olyan szövegrészeknél, amelyeket nem értettek (ahol megválaszolatlan kérdések merültek fel, a szöveg nem világos vagy nem tudnak vele egyetérteni, stb.), kérdőjelet írnak a lap szélére. Felkiáltójelet oda tesznek, ahol a szöveg fontos felismerésre vezette az olvasót. (Egyesek fordított felkiáltójelet rajzolnak - a gyertya szimbólumaként - annak jelzésére, hogy „világosság gyulladt bennük”.) A lap szélére tett nyíl mutatja, hogy a résztvevő egészen személyesen megszólítottának és egzisztenciálisan (lelkem mélyén) érintettnek érzi magát. Egyszerűsítve azt mondhatjuk: a felkiáltójele ill. a gyertya agyunkra, a nyíl szívünkre vonatkozik; a kérdőjel pedig bármelyikre vonatkozhat.

Miután az összes résztvevő végiggondolta így a szöveget, következik annak versről-versre (ill. sorról-sorra) való megbeszélése. A vezető először azokat kérdezi, akik az illető részlethez semmilyen jelet nem tettek, - ami

Bibliaolvasás

ritka eset -, hogy közöljék ennek okát. Ezt követően nyilatkoznak a többiek a saját jeleikről (először a kérdőjelekről, utána a felkiáltójelekről). A vezető bátoríthat arra, hogy a résztvevők szóljanak az őket egzisztenciálisan érintő részekről is, de erre senkit nem szabad kényszeríteni. Mindenkinek meg kell hagyni a szabadságát, hogy maga döntse el, mit szeretne elmondani. (Az egészen személyes közléseknek a „helyességéről” sohasem szabad vitatkozni!)

B/ Értékelés

a./ Előnyök: A vesztosz módszer olyan egyszerű, hogy mindenki dolgozni tud vele. Ezért különösen alkalmas arra, hogy az összes résztvevőt bevonja és aktívizálja. Mivel a tapasztalat azt mutatja, hogy az egyes résztvevők egészen eltérő helyekre teszik a három jelet, rendszerint élénk gondolatcsere alakul ki. A vezetőnek csak akkor kell beavatkoznia, ha a megbeszélés elakad. Ilyenkor legyen mindig nagyon elővigyázatos. Mivel a vezető szerepe főként a beszélgetés menetének biztosítására korlátozódik, azt alkalmanként felváltva gyakorolhatja a csoport minden tagja.

b./ Hátrányok: Elkerülhetetlen, hogy egyes kérdések - teológiai alaptudás hiányában - tisztázatlanok maradjanak. A másik veszély abban áll, hogy egyes „okosok” kioktatják a többieket, mert ők minden kérdésre - egzisztenciális problémákra is - „tudják a választ”. Ilyenkor nehéz elérni, hogy mindenki bekapcsolódjék és a Szentírás megbeszélése mélyrehatóbb legyen.

Ford. Székely István

Szita Gábor: Pecsétnyomók

Jézus Indiában élt ?

Kilenc éve jelent meg első ízben Holger Kersten „Jézus Indiában élt” c. könyve, először németül, majd az angol, francia, olasz, spanyol, portugál, kínai, koreai, horvát, lengyel és finn nyelvű kiadása után 1992-ben magyarul is (Biográf kiadó).

A könyv állítása szerint Kersten 5 év intenzív kutatómunka után a következő szennázációs következtetésekre jutott:

- A „három bölc” Indiából érkezett, hogy megtalálják a kétéves Jézust, akit a Magasabbrendű földi megtestesítőjének tartottak; nevelését, szellemi és intellektuális fejlődését ők irányították;

- A tizenhárom év körüli Jézus az ősi Selyem-úton, kereskedők társaságában érkezett Indiába, ahol buddhizmust tanult. Elsajátította annak tanait, és maga is szellemi mesterré vált;

- Palesztínába visszatérve keresztfeszítették, ami messiási küldetésének végét, de korántsem a halálát jelentette. A torinói lepel pontos analízise segít arra a tudományos következtetésre, hogy Jézus túlélte a keresztfeszítést;

- „Feltámadása” után Jézus először Közel-Keleten élt, később visszatért Indiába, ahol végül magas kort élt meg. Sírja mindmáig létezik Kasmírban.

További „felfedezések”: a zsidók a csandalák [kasztnélküli indiaiak] leszármazottai; Mózes sírját azért nem lehet megtalálni (MTörv 34,6), mert az indiai Bandipur mellett van, a Baal Nebu hegy (= Nébó) lábánál; a vízfőzőn India északi tartományában, Kasmírban történt (kiöntött a Sindh folyó, vö. német ‚Sintflut’); Kasmír volt Éden kertje és az Ígélet földje (Kasmír jelentése: földi paradicsom); Izrael tíz elveszett törzse valahol Indiában veszett el; Jézus tanítása tele van buddhista eszmékkel; a [kisdéd] Jézust Egyiptomban buddhista mesterek oktatták; a kumráni esszénusok a buddhista szerzetesek életmódja szerint éltek; a kereszténység az esszénusok mozgalmából született; az Újszövetség egyik alapvető tanítása a reinkarnáció (ld. Mt 5,48); Krisna születése, gyermekora és élete történetének pontos és részletes párhuzamait megtaláljuk az Újszövetség szövegeiben; a torinói lepel tanúsítja, hogy Jézus nem halt meg (a Vatikán 1988-ban közzétette három független laboratórium vizsgálatának eredményét, miszerint a lepel a középkorban készült. Ez „csalárd manipuláció”, „nemcsak egymilliárd keresztény ellen elkövetett csalás, hanem Jézus ellen is, akinek személyét és tanítását ezzel újra meg akarják tagadni”, Kersten, 9.o.); a római százados [aki hitt Jézusban] be volt avatva, ő segített abban, hogy Jézus, akit természetesen megviselt a keresztfeszítés, eljus-

Legenda és valóság

son az esszénusokhoz, ők azután hosszú ideig ápolták és talpraállították őt; a „feltámadott” Jézus próbálta meggyőzni tanítványait arról, hogy teste igazi test, de az apostolok nem hittek neki; Pál nem a feltámadott, hanem az esszénusok oltalmát élvező Jézussal találkozott Damaszkuszban; Damaszkuszról Jézus elment északra, Paflagóniába, Andrapa király udvarába egy esküvőre [Anatólia, Törökország], azután Perzsiába; az India felé vezető úton Mari falucskában meghalt a vele tartó Mária, és eltemették: sírja ma is látható; Jézus végül megérkezett Kasmír fővárosába, Srinagárba és itt élt hosszú ideig; ezt már 1887 őszén felfedezte Nyikolaj Notovics orosz történész, de Nyugaton senki sem adott hitelt neki [a Vatikán le akarta fizetni, hogy ne hozza nyilvánosságra felfedezését]; Jézus megtalálta Kasmírban Mózes csodapálcáját, és használta is azt a mőzesi örökség szimbólumaként: a csodapálcát ma is őrzik Srinagártól 60 km-re egy barlangban; Jézusról számtalan helységet neveztek el Kasmírban (ld. az „Issa-” és „Juszu-” szóösszetételeket, felsorolás a 225. oldalon); Jézus több, mint 80 évesen halt meg, haláláig köztiszteletben álló buddhista mester és reformer volt.

Az indiai Jézus-legenda atyja az orosz „történész”, Nyikolaj Alekszandrovics Notovics [szül. 1858], aki 1887-ben Kasmírban járt és felfedezéseit 1894-ben tette közzé Jézus ismeretlen élete” címmel [La vie inconnue de Jésus-Christ]. Műve több kiadást ért meg, számos nyelvre lefordították, jöllehet egy angol professzor, J. Archibald Douglas már a következő évben, 1895-ben végigjárta Notovics nyomait Indiában, és leleplezte az orosz „kutató” hazugságait [The Nineteenth Century, 39/1896, 667-678.o.].

A szenzációt azóta is újra és újra eladják a világban az újságok, sőt számos „kutató” is, mint például Kersten. Az ősi legendát általában kiegészítik más bizonyítékokkal is, amilyen például Kersten esetében a Vízöntő evangéliuma (egy skót lelkész fiának látomásai a múlt századból), az újszövetségi apokrifek, komolytalan etimológiák, stb.

Kersten 1983-ban adta közre könyvét szenzációs „felfedezéseivel”. Két év múlva megjelent a teljes anyag kimerítő cáfolata, amely pontról-pontra elemzi Kersten állításait és kimutatja azok komolytalanságát [G.Grönbold, Jesus in Indien. Das Ende einer Legende, München, Kösel, 1985].

Mindez azonban nem jelenti a legenda halálát. Az igazság nem érdekes, csak a szenzáció. Erről tanúskodnak Kersten könyvének új kiadásai és fordításai, köztük a magyar is, hála a Biográf Kiadónak. [T.B.]

Titkolódzás a kumráni tekercek körül ?

Németországban a vallási témájú könyvek sorában hónapok óta a legkelendőbb két amerikai újságírónak, M. Baigentnek és R. Leigh-nek „Titkolódzás Jézus körül. A kumráni tekercek és a korakereszténység” címmel megjelent könyve. A szerzők nem állítanak kevesebbet, mint hogy Jézusról szó van a még nyilvánosságra nem hozott kumráni tekercek némelyikében. A Vatikán hátráltatja a megtalált iratok teljes publikálását a szövegek kiadásán fáradozó katolikus tudósok segítségével, mert ezek ismeretében alaposan felül kellene vizsgálni mindazt, amit a korakereszténységről tudunk és tanfünk. A szerzők véleménye szerint a hírzárlat háttérében nem kisebb személyiség húzódik meg, mint Ratzinger bíboros, a Hittani Kongregáció vezetője.

A könyv szerzői teljes meggyőződéssel vallják az Újszövetségi szentírás történeti megbízhatatlanságát. Az Apostolok cselekedeteit is sajátosan magyarázzák. Szerintük éppen az ellenkezője igaz annak, amit a szentírási szövegek élénk tárnak. Jakab, Jézus testvére az első évszázadban vezetője volt egy messiásváró mozgalomnak, mely egybeötvözte az esszénusok, a zelóták, nazareusok és keresztények mozgalmát. Sőt, addig mesterkedett, míg megválasztották ellen-főpapnak. Pál a Főtanács megbízásából üldözte Jakabot „Damaszkuszba”, amely helység alatt természetesen Kumrán értendő. De Pál később változtatott addigi harcmódozán, megtérést színlelt és beférközött az őskeresztények bizalmába. Színjátéka olyan eredményes volt, hogy nemsokára magától Jakabtól kapott megbízatást, hogy a diasporában élő zsidók között toborozzon új követőket a messiásváró szabadságharchoz. Pál ekkor teremti meg az isteni Jézus mítoszát, zsidó hitsorsosait elidegenítve az őszövetségi törvények betartásától. Jakab szakítani akar vele, Pál azonban újabb fortélyt eszel ki: mértéktartó magatartásával törvénytisztelő színben tünteti föl magát, titokban azonban Jakab ellen szövetkezik. Kr.u. 62-ben Pál eléri, hogy Jakabot a Főtanács halálra ítélje. Tetteit álcázandó a rómaiak fogságába kerül, akik szolgálatai fejében megmentik az életét.

A szerzők fantáziadús magyarázataik alátámasztásaként a már korábban lefordított és közreadott kumráni tekercsre, Habakuk próféta kommentárjára hivatkoznak (tudományos jele: 1QpHab). A kérdéses tekercsben ismertetett harcnak Pál és Jakab küzdelmére való értelmezése teljesen önkényes, annál is inkább, mert sem Jézus, sem Pál, de még Jakab neve sem szerepel a szövegben.

A kumráni barlangokban megtalált közel 800 kéziratból és töredékből

Legenda és valóság

eddig mintegy 400-at tettek közzé. A legjelentősebb kéziratok már ismeretek. A teljes anyagnak kb. a 80 százaléka megjelent modern fordításban. A fennmaradó 20 százalék (a még kiadatlan 400 tekercs ill. töredék) túlnyomó többsége - főleg bibliai (őszövevségi) könyvek kézirtattöredékei - a már kiadott tekercek paralel szövegei, vagyis teljesen azonos a már publikáltakkal (legfeljebb néhány szövegváltozat van bennük). Nagyon kevés olyan tekercs várakozik kiadásra, amely teljesen új, a Bibliától eltérő szövegméleket tartalmaz.

Számos kutató bírálta a szövegek elhúzódo, vontatott kiadását. Az ok azonban távolról sem a Vatikán titkolódzó magatartása (a leletek nincsenek, soha nem is voltak a Vatikán kezében!), hanem az anyagi eszközök szűkös volta, és a kutatók viszonylagosan kis száma. Tavaly ősszel a Los Angeles melletti Huntingtondon Library igazgatója úgy döntött, hogy az információs és tudományos szabadság nevében a korábbi megállapodással ellentétben mégis megjelenteti a tekercekről készült mikrofilmeket. (Még a zsidó-arab háború idején mikrofilmre vették az összes kumráni tekercsset, és több múzeumnak meg is küldték a kópiákat, nehogy a háború martalékkává válják az egyedülálló lelet.) A leletek tulajdonosa, az izraeli Műemlék Felügyelőség pert akart indítani az engedélyek nélküli publikálók ellen. Az ügyet az izraeli parlament, a Knesset is tárgyalta. Kiderült azonban, hogy nem sok reménnyel kecsegtet az eljárás. Miután nyilvánvalóvá lett, hogy jogi akadálya nincsen a dokumentumok megjelentetésének, tavaly novemberben hozzá is láttak az Egyesült Államokban a megtalált tekercek eredeti nyelven történő megjelentetéséhez. (Eisenman/Robinson: A Facsimile Edition of the Dead Sea Scrolls prepared with an Introduction and Index, I-II. kötet, Washington, 1991). A teljes anyagot 3 kötetre tervezik, a befejező kötet előreláthatóan 1993-ban jelenik meg. (Ezzel azonban valószínűleg nem minden lelet kerül nyilvánosságra. Valószínű ugyanis, hogy még nem minden lelet van a múzeumok ill. tudósok kezében. Megbízható források szerint egyes kereskedők vagy jómódú műgyűjtők rejtegetnek még néhányat belőlük.)

Hartmut Stegemann professzor a Herder Korrespondenz-ben (4/1992 175-180.old.) megjelent beszélgetésben leszögezi, hogy az arámul, héberül és görögül jól olvasó érdeklődők már most megbizonyosodhatnak arról, hogy az ismert és kiadásra váró 400 kézirat nem tartalmaz semmi olyat, ami Jézusról vagy a korakereszténységről alkotott tudásunkat komolyan megkérdőjelezhetné.

Az őskereszténység bölcsőjét valamiképp a kumráni közösségben keresni nem újdonság, sokan megtették a két újságíró legújabb próbálkozása előtt. Hogy csak a legutóbbit említsük: 1991. októberében az eichstatt-i

Katolikus Egyetem nemzetközi tudományos tanácskozást hívott össze „A 7. barlang szövegei: keresztények és keresztény tanítás Kumránban?” címmel. A szimpóziumról azóta könyv is megjelent (Kiad. Mayer, Christen und Christliches in Qumran? Eischstatter Studien, NF 32, Regensburg, 1992). Stegemann professzor említett interjújában a szimpóziummal kapcsolatban leszögezi: „Tarthatatlan az az állítás, mely szerint a 7. barlangban talált görögnyelvű tekericsmaradványok a Mk evangélium vagy az 1. Tím másolatából maradtak volna ránk. Az a néhány betű, amely a parányi töredéken jól olvasható, éppúgy származhat a Szeptuagintából vagy a kereszténység előtti zsidó irodalomból, mint az Újszövetségből. Egyébként is problémás a szavak sorrendje, ha a néhány betű alapján alkotott mondatot a Mk evangélium ill. 1. Tím egy-egy versének tartjuk, mivel az eddig ismert szövegvariánsoktól merőben eltérő mondatot hozna. Tudományos szempontból igen megbízhatatlan az ilyen állítás” (im. 180.o.).

Baigent és Leigh sikerkönyve a részigazságok és a feltételezések, ködösítések, téves információk és elhallgatások sajátos, újságírói keveréke. [R.I.]

Végül valami komolyabb...

A kumráni barlangokat 1947-ben fedezték fel. Rendkívüli jelentőségüket a bennük talált ószövetségi szentírás-másolatok és töredékek, apokrif és esszéus írásk maradványai jelentették a tudomány számára. A barlangokban elrejtett kéziratok Kr.u. 70 előtt készültek, mert a zsidó háború idején lakatlanná vált a kumráni esszéus település.

11 barlangban találtak kéziratokat ill. töredékeket. A 7. számú barlangot 1955-ben találták meg és kutatták át, a leleteket 1962-ben ismertették. 7. barlang különlegessége, hogy itt csak görög nyelvű töredékeket találtak, összesen 19-et. Ezek közül a nagyobbakon mintegy 60 betű található, a kisebbeken, így pl. a 7Q17-en és a 7Q18-on egy betűt sem lehet kiolvasni. A két legnagyobb töredék (7Q1 és 7Q2) szövegét mindjárt azonosítani tudták, mint az Ószövetségi szentírás töredékeit. A többi kezdetben - rövidségük miatt - nem sikerült azonosítani.

Az ötödik töredéssel (1Q5) kapcsolatban a spanyol papírusz-szakértő, José O'Callaghan 1972-ben azt nyilatkozta, hogy ez a Mk 6,52-53 szövegét tartalmazza. Volt azonban annyira óvatos, hogy ezt az azonosítást „javaslat”-ként adta közre.

Ez az óvatos megnyilatkozás is elegendő volt azonban ahhoz, hogy nagy szenzáció kerekedjék a dologból. Evangéliumi szöveg Kumránban? Még-hozzá az 1. sz. közepéről? Eddig ugyanis a szentírástudósok szinte kivétel

Legenda és valóság

nélkül a 80-as, 90-es (vagy későbbi) évekre helyezték az első evangélium keletkezését. Azok üdvözölték a hírt leglelkesebben, akik végre konkrét bizonyítékát látták ebben az evangélium korai keletkezésének, szemben azok álláspontjával, akik a késői megírás hívei voltak, és hangsúlyozták a több évtizedes szájhagyomány szerepét és formáló erejét az evangéliumok szövegével kapcsolatban. „Márk meghallotta, és mindjárt le is írta... Egy papírusztöredék, mely tanúsítja, hogy Márk már néhány évvel Krisztus halála és feltámadása után leírta evangéliumát. Ez romba döntheti a modern egzegézis mitizáló szentírásmagyarázatát. Hallgatnak is nagyon erről a felfedezésről!

Híres iskoláknak kellene beismerniük végzetes tévedésüket...” - írta 1991. júniusában a „Az egyház és a világ 30 napja” c. folyóirat.

Az igazság azonban az, hogy a biblikus kutatók világa nagyon is komolyan foglalkozik a kérdéssel. Abban egyetértenek, hogy a töredék szövegét Kr.u. 50 körül írták (megállapítható az írás, a betűk formájából).

Maga a töredék elég kiábrándító. 39 mm magas, 27 mm széles. Húsz betű látható rajta, öt sorban. Az első sort valójában csak egy csöppke tintamaradvány képviseli. A megmaradt betűk a következők (soronként, latin betűkkel átírva):

..E., ..UTÓNÉ., ..É KAI TI., ..NNÉS. és ..THÉSA..

- (Ezek egy része azonban csak feltételezés, mert a húsz betűből csupán tízet lehet egyértelműen kiolvasni.)

A negyedik sorban található NNÉ betűcsoport a görögben igen ritka: pl. „a szülte” (egennésen) szóban fordul elő. Mivel ennek alapján nem sikerült az Ószövetségben megfelelő szöveget találni (azaz olyat, ahol a többi betű is szerepel), O’Callaghan a keresést a „Genezáret” (gennésaret) szóval folytatta. A dolog itt kezdett érdekessé válni, mert a Genezáret szó ezen írásmódja (gennésaret) csak az Újszövetségben használatos. Így bukkant rá a spanyol jezsuita a Mk 6,52-53-ra, ahol minden megtalált betű előfordul:

sünékanEptoisartois
allénaUTONÉkardiaeporó
menÉ KAI TIaperasantes
élthónisgeNNÉSaretkai
prosórmisTHÉSAnkaixel

értettek a kenyerekből
de a szívük megkeménye-
dett És átkelve [a földre]
eljutottak Genezáretbe és
kikötöttek és kiszál

- Megjegyzések: 1. A görög Újszövetségben ‚diaperasantes’ áll ‚tiaperasantes’ helyett, de a D és a T hangzók cseréje nem ritka. 2. A töredéken nincs hely az „a földre” (epi tén gén) kifejezésnek - pedig ez benne van az Újszövetségben.

Az O’Callaghan által elővigyázatosan „javaslatként” közreadott azonosítási lehetőség azóta is állandóan foglalkoztatja a biblikus tudományos világot. Számptalan kutató foglalkozik a témával, számos cikk, nyilatkozat jelent meg pro és kontra ebben a kérdésben. Az elmúlt évben az Eichstatt-i Katolikus Egyetemen szimpóziumot tartottak „A 7. barlang szövegei. Keresztények, keresztény iratok Kumránban?” címmel.

A kutatás és mérlegelés sok szinten folyik. Számítógépes programokkal vizsgálják a rendelkezésre álló görög szövegeket, hogy ezek a betűcsoportok előfordulnak-e még más írásokban, más helyeken is (az Újszövetségben még további két hely is számba jöhet). Számításba veszik a betűk elhelyezkedését (pl. a KAI előtti üres hely új bekezdést jelez - ez Márk mellett szól, hiszen az evangéliumban is új bekezdés kezdődik ezen a helyen), a betűformákat, a stílust (Márkra jellemző a mondatkezdés „És”-sel - bár ez előfordulhat más sémi szövegek görög fordításában is); hivatkoznak az egyes sorokban szereplő betűk számára (feltételezett sorok: 20-23-20-21-21 betű). Ugyanakkor ellenetesként hozzák fel az „a földre” szövegrész hiányát, a D és T betű cseréjét (5. sor), vitatják a nehezen azonosítható betűk olvasását, stb.

A kérdés még távolról sincs eldöntve. Ferdinand Rohrhirsch így zárja a kérdéskör ismertetését: „Tudományos bizonyossággal nem lehet még képviselni az azonosítás szükségességét. De elmondhatjuk ennek ellenkezőjét is: Nincs meggyőző bizonyíték arra, hogy a 7Q5-öt ne azonosíthatnánk a Mk 6,52-53-mal. Véleményem szerint az azonosítást mint használható munkahipotézist kell a tudományos vitákba beépíteni”.

Ismertette F. Rohrhirsch, Das Qumranfragment 7Q5
als Beleg einer Frühdatierung des Markusevangeliums,
I. d. Christophorus, 37/1992, 117-125.o. alapján [T.B.]

IZRAEL: Nagy Heródes vélt sírhelyei

Josephus Flavius „A zsidó háború” c. művében kétszer is említést tesz egy heródesi sírhelyről Jeruzsálemben (Herodou mnémeion - ZsidHáb 5,108; 507). Az építmény helyét és szerepét illetően azonban a Josephus-kutatók között nincs egyetértés. Sajnos a történetíró nem adott róla pontos leírást. A legtöbb szakértő azon a véleményen van, hogy családi sírboltról lehet szó. Josephus leírása leginkább arra a sírhelyre illik rá, amely a mai Dávid Király Szálló mellett van. Ehud Netzer izraeli régész, a heródiánus építmények egyik legjobb szakértője szerint ez az előkelő sírhely valóban a Kr.e. 1. századból származik, de nincs semmi bizonyíték arra, hogy kapcsolatba kellene hozni Heródesssel. Szerinte a király végső nyughelyét máshol kell Jeruzsálemben keresnünk.

Ha az Óvárost a Damaszkuszi kapun át hagyjuk el és a Nabluszi úton 300 m-t megyünk északi irányban, az út elágazik jobbra egy kerti sírhely felé. Ezt a sírt még a múlt században fedezte fel Conrad Schick építész. A leletről azóta meggyőződtek, míg Ehud Netzernek fel nem tűnt, hogy az építménynek ‚hálós’ falazata van (római szakkifejezéssel: opus reticulatum). A két körformájú, koncentrikus fal átmérője 28 ill. 12 méter. Szerinte ez lenne Heródes sírhelye, amelyről Josephus az idézett helyen említést tesz. Feltételezését azzal alapozza meg, hogy Keleten alig találjuk nyomát e tipikusan római építési eljárának. Izraelben egyedül Heródes jerikói palotája követi ezt az építésmódot. A falakat bizonyíthatóan a Kr.e. 1. században húzták fel, másrészt az épület belső kialakítása feltűnő hasonlóságot mutat a Rómában található császár-sírhelyekkel, köztük is elsősorban az Augustus-mauzóleummal. Köztudott, hogy Heródes pompás építményeivel a birodalmi főváros fényűző hangulatát másolta.

Mégis valószínűbb, hogy a királyt nem a szent városban temették el. Ugyancsak Josephus Flavius az, aki két helyen is leírja Heródes temetését (ZsidRég 17,199 és ZsidHáb 1,673). A leírások szerint a királyt Heródiumban, Betlehemtől alig néhány km-re, délkeleti irányban temették el. Annak, hogy a sír az erődítmény monumentális keleti tornyában volna, ellentmondani látszanak a zsidó temetkezési törvények, amelyek értelmében lakott területen belül nem lehet sírhely. Ezért a falakon kívül is kutatnak.

Végső megoldást természetesen a holttest megtalálása jelentene, amely eddig egyik helyen sem került elő.

Heródiium falai között - ismerve annak szomorú és véres történetét -

könnyen eszünkbe jut a Szentírás egyik mondata: „Kelj föl, fogd gyermekedet és anyját, és menj Izrael földjére, mert meghaltak, akik a gyermek életére törtek” (Mt 2,20).

Ezüstborjút találtak Askelonban

Askelonban, a filiszteus hódítás előtti, gazdag kánaáni kikötővárosban 1990 nyarán újabb régészeti kutatást kezdtek. Az ásátások során egy kisebb, henger alakú kerámiát találtak, amelynek belsejében bronzból és ezüsből készített borjú vagy fiatal bika szobrocskájára, azaz Baál istennek, Kánaán egyik fő istenének félreérthetetlen szimbólumára akadtak.

A lelet Kr.e. 1600-1550 közötti időből származik. 11 cm hosszú, 10,5 cm magas, méretéhez képest igen súlyos: 400 gramm. Szép példája a kánaáni fémmegmunkálás magasan fejlett technikájának. A szobrocskát bronzból öntötték ki, majd vastag ezüstlemezrel fogták körbe. Az állatfigurát méhkaptárra emlékeztető hengeres kerámia-házba helyezték; ennek egyetlen nyílása az a rés, amelyen a szobrocska épp hogy kivehető. A kerámia falán található apró mélyedések a kutatók szerint arról árulkodnak, hogy a nyílást valaha nyitható ajtó fedhette.

Az ásátásokat vezető Lawrence Stager professzor közlése szerint a Harvard Egyetem szemita múzeumának kutatói véletlenül bukkantak e kultikus emléktárgyra, a városkaputól nem messze, az istenség feltételezett szentélyében. A kereskedők a tenger felől a városba érve az út mellett épített templomban mutathattak be áldozatot a város isteneinek. Valószínűleg nem kultikus célra használt szobrocskával, hanem fogadalmi ajándékkal van dolgunk, bár a lelet régészeti környezete egyértelműen nem zárja ki az előbbi. Szenzációs értékű lenne, ha magát a bálványt ásták volna ki, mert eddig sehol sem került elő maga a kultikus szobor (vö. Haag, *Bibliai lexikon*, 1067.o.).

Fotó: Carl Andrews

Legenda és valóság

A lelet azért nagyon érdekes, mert a bika vagy a borjú Él vagy Baál isten szimbóluma a kánaáni panteonban. A Kr.e. 1200-as évektől kezdve az izraelitákra nagy hatást gyakorolt a kánaáni kultúra. A Biblia leírása szerint a választott nép pusztai vándorlása során aranyborjút öntött és azt imádta isteneként. A dávidi egységes ország kettészakadása után 925 körül Jeroboám, az északi országrész, Izrael királya aranyborjút állíttatott Dán és Bétel hivatalos szentélyeibe. Egyes kutatók kétségbevonják, hogy a választott nép bálványként imádta volna magát a szobrot. Caspari, Alt és Obbink véleménye szerint az aranyborjú a láthatatlanul rajta álló Jahve talapzatául szolgálhatott, mintegy a Jahve trónjának tekintett láda másaként. Mások viszont a szoborban magát az istenséget látják (vö. Haag, Bibliai lexikon, 90. o.: aranyborjú). Mindenesetre a próféták és a jeruzsálemi papok többször is hevesen tiltakoztak a bálványimádás e formája ellen: Amikor Efraim szólt, félelem támadt; nagy tekintélye volt Izraelben, de vétkezett Baállal és elpusztult. S még mindig tovább vétkezett: öntött szobrot készítenek maguknak ezüstjükből a bálványok mintájára - kézművesek alkotása! Így szólnak hozzájuk: „Áldozatok nekik!” Borjakat csókolgatnak az emberek.” (Óz 13,1-2.).

[R.I.]

BIBLIAÓRA-VEZETŐKÉPZŐ

1993. március 19-én (péntek) déltől 21-én (vasárnap) délig *biblióra-vezetőképzőt* tartunk külföldi szakemberek tapasztalatainak és anyagának felhasználásával a SZÍV Lelkiségi Központban (Tahi, Villator 7-9.sz.).

Vendégszobák csak korlátozott létszámban állnak rendelkezésre, ezért ajánlatos a részvételi szándékot mielőbb (de legkésőbb jan. 15-ig) jelezni Bibliaközpontunknak.
Részvételi díj: 1500 Ft; indokolt esetben a költséget Társulatunk átvállalja.

BIBLIAISKOLA

„*Élő Ige*” címmel továbbképző biblióra sorozatot indítunk Bibliaközpontunkban hitoktatók és érdeklődők számára.

A sorozat keretében a Nyugat-Európában kikísérletezett és számos egyházmegyében működő bibliatanfolyam anyagát követjük, és ismertetjük a közösségi bibliaolvasás széles körben elterjedt módszereit.

A foglalkozások időpontja: minden hónap első hétfőjén 17-19 óráig.
Jelentkezés személyesen az első óra alkalmával (jan. 4-én du. 5 óra) a helyszínen [Bibliaközpont, 1066 Bp. Teréz krt. 28. I/6].

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

A Szent Jeromos Bibliatársulat helyzete (1992.június–október)

Közgyűlés - 1992. okt. 3-án Társulatunk megtartotta ez évi rendes közgyűlését a Knézits utcai gimnáziumban. A közgyűlés előtt Balás Béla püspök úr mondott szentmisét és homlíát. A közgyűlésen az ügyvezető elnök beszámolt a Társulat anyagi helyzetéről, a taglétszámról. A Társulat tevékenységét önkéntes és fizetett munkatársaink ismertették:

Székely István (szervező, önkéntes) ismertette a Társulat egyházmegyei szervezetének kiépítése terén elért eredményeit (egyházmegyei koordinátorok listája mellékelve).

Vágvölgyi Éva (szervező titkár, önkéntes) a jótékonyági hangverseny művészeti előkészítését ismertette, amelyet a megelőző fél év során végzett.

Rajkai István (terjesztő, fizetett) tájékoztatást adott kiadványterjesztő tevékenységükről (a legtöbb magyarországon kapható biblikus, biblikus-gyakorlati kiadványt forgalmazzuk, ld. kiadványlista).

Horvay Mária (önkéntes, csoportvezető) az imacsoport tevékenységét ismertette. Az imaóra időpontja a szokásos (páratlan péntek, este 17-18-ig), a helyszín új: Bibliaközpont, Teréz krt. 28.

Pantó Eszter (irodavezető, fizetett) beszámolójában hangsúlyozta, hogy a Bibliaközpont minden tagtársunk otthona.

Zathureczky Csilla (adminisztrátor, fizetett) lelkiismeretes munkájáról az ügyvezető elnök emlékezett meg.

Személyi ügyek: A közgyűlés az ügyvezető elnök előterjesztése nyomán egyhangúlag a Társulat elnökévé választotta Balás Béla püspök urat.

Az ügyvezető elnök kérte a Tagság imáját az újonnan kinevezett és szentelés előtt álló Balás püspök úr szándékaira. (Várszegi Asztrik püspök úr már fél éve a Társulat védnöke.)

Jótékonyági hangverseny - A hangverseny és gyűjtés a jó előkészítés és munkatársaink, tagtársaink közreműködésének eredményeképpen kiemelkedően sikeres volt: elsörendű művészi színvonal, telt ház, jelentős adományösszeg. A hangverseny költségei megtérültek, és a megmaradt összegből 8000 db. Békés-Dalos Újszövetséget, valamint 1000 db teljes Bibliát szállítottunk a külföldi magyaroknak (október-december hónapban). Az elosztásnál (ld. a borítót) figyelembe vettük az adományozók szándékát és az egyes területeken élő magyarok becsült számát. Köszönet illeti a Magyar Karitász, amely vállalta a Bibliák kiszállítását. - Az akció következtében taglétszámunk megduplázódott (430-ról 815-re).

Köszönet illeti koordinátorainkat, a magyar papságot, terjesztőinket, tagtársainkat, hogy közreműködtek szórólapjaink, plakátjaink terjesztésében, és előmozdították kezdeményezésünk sikerét. A kiosztott 90-95.000 szórólap megtette a magáét. Mintegy négyezer befizetés érkezett, a leg-többjük 200 ill. 600 Ft-os.

Ennek az akciónak sajátos értékét abban látjuk, hogy ezúttal nem külföldi segélyeket kértünk és továbbítottunk a külföldi magyarok számára, hanem mi, a hazai magyarság siettünk a határainkon túl, idegen népek között élő magyar testvérek segítségére; és akciónk eredményeként nem mulandó dolgokat, hanem Isten Szavát küldtük nekik - magyar nyelven.

Az akció nincs lezárva. Az igények folyamatosan érkeznek, hála Istennek, itt-ott még a befizetések is. November 1-től csak azokat a befizetéseket fordítjuk erre a célra, amelyeknél ezt külön jelzik jötevőink.

Igazgatói értekezlet - Az ügyvezető elnök szept. 6-7-én részt vett a Katolikus Bibliaszövetség Közép-európai Régiójának igazgatói értekezletén. A résztvevők: Belgium, Hollandia, Németország, Svájc, Ausztria, Horvátország, Csehország és Magyarország bibliatársulatainak vezetői, valamint a Katolikus Bibliaszövetség (Stuttgart) főtitékára.

Az értekezlet fő témája volt a Közép-európai Régió Ausztriában (Klosterneuburg) működő irodájának fenntartása. Az iroda elsődleges célja a volt szocialista országokban működő új bibliatársulatok anyagi és szakmai támogatása. Az iroda működéséhez szükséges anyagiakat a nyugati bibliatársulatok biztosítják. A volt szocialista országok hozzájárulása közvetett: az iroda által szerzett és továbbított támogatás egy része az irodánál marad (20%). - Megalakult a Közép-európai Régió végrehajtó bizottsága, melynek tagja a magyar bibliatársulat ügyvezető elnöke is.

Továbbképzés - Immár másodszor küldhettük ki továbbképzésre néhány németül is beszélő társulati tagunkat. Szeptember második felében az ausztriai Großrußbachban vettek részt négyen a kelet-európai országok számára, a Közép-európai Régió költségén rendezett egyhetes bibliaóra-vezetőképzőn. - Egy tagtársunk háromhetes német nyelvtanfolyamon is résztvehetett, ugyancsak a Közép-európai Régió költségén.

Pécs - A Szent Jeromos Bibliatársulat pécsi szervezetének alakuló ülését 1992. szept. 23-án tartották meg jó előkészítés után, mintegy 150 résztvevő jelenlétében. Az alakuló ülésen Dr. Czigliányi Zsolt pécsi koordinátor és Székely István szervezőnk ismertették Társulatunk célkitűzéseit és tevékenységét, és elhangzott az ügyvezető elnök biblikus-teológiai előadása. Az összejövetelt bensőséges agapé követte.

Társulatunk

Fehérvár - A fehérvári egyházmegyében kezdettől fogva igen aktív érdeklődési csoport Szentfrás vasárnapján Biblikus könyvkiállítást és zenés bibliaórát rendezett az érdeklődési plébániatemplomban. Ugyanitt került sor okt. 22-én a fehérvári csoport alakuló ülésére, ahol Nobilis Márió koordinátor és Székely István szervező beszélt Társulatunkról, ezt követte az ügyvezető elnök biblikus előadása.

Egyházmegyei koordinátoraink

- Eger:** *Dr. Váradi József főesperes, plébános*
4401 Nyíregyháza Kossuth tér 10. sz.
Urbán Imre teol. tanár, plébános
3399 Andornaktálya Rákóczi út 71. sz.
[Kassa]: *Polgári Ferenc plébános*
3874 Hernádvécse R.K. Plébánia
- Esztergom:** *Dr. Beer Miklós teol. tanár, plébános*
2028 Pilismarót Rákóczi u. 6. sz.
- Fehérvár:** *Nobilis Márió káplán*
2400 Dunaújváros Temető u. 1. sz.
- Hajdúdorog:** *Dr. Fodor György rektor, teol. tanár*
4400 Nyíregyháza Bethlen G. u. 5. sz.
- Kalocsa:** *Binszki József káplán*
6500 Baja Szt. Antal u. 15. sz.
- Pécs:** *Dr. Czeglányi Zsolt teológiai tanár, plébános*
7678 Abaliget Várhegy u. 5. sz.
- Szeged-Csanád:** *Ábrahám István kanonok, plébános*
6720 Szeged Dóm tér 15. sz.
- Szombathely:** *Dr. Gyürki László kanonok, plébános*
9900 Körmend Petőfi tér 3. sz.
- Vác:** *Dr. Varga Lajos püspöki titkár*
2601 Vác Migazzi tér 1. sz. Pf. 23
- Veszprém:** *Bicsár László plébános*
7541 Kutas Petőfi u. 85. sz.

A Jóisten karácsonyfája

Vágvölgyi Éva

Egyszer, nagyon régen, még az idők kezdete előtt, a Jóisten örülni akart valaminek. Megteremtette hát a világot. Megalkotta az eget és a földet, a világosságot és a sötétséget, a tengereket és a szárazföldet, a növényeket, az égitesteket és az állatokat. Isten látta, hogy mindaz amit alkotott, szép és jó, és örült neki. S hogy öröme még teljesebb legyen, megteremtette az embereket is. Az emberektől olyan lett a világ, mint egy csillogó karácsonyfa, mert Isten saját Lelkéből lehelt beléjük, s így bekapcsolódtak az isteni szeretet áramkörébe: mint megannyi kis karácsonyfaágó világlítottak. Gyönyörű volt a világ és Isten nevetett örömeiben.

De egyszercsak a ragyogó karácsonyfa elsötétült. Egy parányi kis vilánykörte elromlott, nem továbbította többé a szüntelenül áradó isteni szeretetet, és az egész fa fénye kialudt. Sötétség borult a világra. Isten nagyon elszomorodott. Szerette volna helyreállítani a megszakadt áramkört, szerette volna kijavítani a hibát, de az emberek nem akarták. Több ezer évig próbálkozott - eredménytelenül.

Sok-sok idő múltán aztán egyszercsak mégis kigyulladtak az égők a világ-karácsonyfán. Ugyan mi történt? A Jóisten annyira szerette volna, hogy újra szép legyen a világ, hogy hosszú-hosszú várakozás után nem bírta tovább türelemmel: Fiában, Jézus Krisztusban emberré lett, pici villanykörtévé, hogy helyreállítsa a világban az isteni szeretet megszakadt áramkörét.

J á t é k

Keresd meg a tizenkét apostol nevét! (Az összetartozó betűket egymás mellett találod vízszintesen v. átlósan: húzd át v. kösd össze őket.) A megmaradó betűket írd ki! Neked szól.

É	J	J	A	K	A	B	É	Z
T	U	S	P	N	O	M	I	S
A	H	I	T	É	D	Á	T	V
M	N	A	L	A	T	R	E	B
S	O	N	Á	J	M	E	Á	J
B	A	K	A	J	Ö	Á	R	S
J	J	K	J	U	D	Á	S	Ö
V	E	S	S	P	Ö	L	Ü	F

Szeretettel ajánljuk:

ÚT, IGAZSÁG, ÉLET - Ingyenes katolikus missziós folyóirat
Szétosztásra, terjesztésre ingyenesen megrendelhető
Cím: Felsmann József 2092 Budakeszi, Postafiók 21

MAGYAR VETÉS - A Katolikus Népfőiskolai Szövetség
kéthetente megjelenő újsága - Ára: 20 Ft [egész évre 480.- Ft]
Cím: 1126 Bp. Nagy Jenő u. 5. sz.

ZÁSzlÓNK - A Regnum Marianum havonta megjelenő lapja
fiatalok számára - Ára: 35 Ft [egész évre 450 Ft]
Cím: 1036 Bp. Kórház u. 37. sz.

HITÉLET - Katolikus családi folyóirat
Ára: 60 Ft (éves előfizetés 660 Ft)
Cím: Agapé Kft, 6725 Szeged, Mátyás tér 26.

Gyürki László: **A BIBLIA FÖLDJÉN** - Szentföldi útikalauz
1990 - Ára: 160.- Ft

SZÍNES KÉPESLAPOK, KÖNYVJELZŐK szentfrási idézetekkel
a Szentfrás Alapítvány kiadásában
Ára: 6.50 - 13.50 Ft/db.

Jeromos-esték - Bibliaközpontunkban [1066 Bp. Teréz krt. 28.] minden hónap második szerdáján este 6-tól fél 8-ig szeretettel látjuk Tagtársainkat, Olvasóinkat és az érdeklődőket továbbképző előadással egybekötött baráti összejövetelre!

Imaóra - Tagságunk egy kis csoportja minden második héten [az év páratlan péntekéin du. 5-6-ig a Bibliaközpontban] imaórát tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótévőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Imaszándék - Központunk egyik munkatársa szerzetesi noviciátusba ment. Kérjük, foglalják őt imáikba.

Címek - Többnyire csak véletlenül értesülünk arról, ha Tagtársaink vagy Megrendelőink címe megváltozik. Kérjük, hogy esetleges címváltozásukat közöljék Központunkkal.

**Minden Tagtársunknak és Olvasónknak
Krisztus békéjét és kegyelmét
kérjük Karácsonyra!**

**A Szent Jeromos Bibliatársulat Biblia-akciói
a határainkon túl élő magyarok javára
a Társulat fennállásának másfél éve során**

1991. aug. 19.

Alkalom: *A Szentatya találkozása a magyar fiatalokkal*

Adományozó: Magyar Püspöki Kar, Szent Jeromos Bibliatársulat,
Társulati tagok, Jótevők

A külföldi magyar fiataloknak szétosztva Újszövetség 2800 db.

1991. augusztus

Kezdeményező: Bibliatársulat

Adományozó: Innsbrucki Egyházmegye, Ausztria

Szatmári Egyházmegyének kiszállítva Újszövetség 6000 db.

1992. május

Kezdeményező: Trans-Caritas Alapítvány

Adományozó: Bibliatársulat

Kárpátaljai Magyarok Kulturális Szövetségének Újszövetség 200 db.

1992. szeptember-november

Alkalom: Jótékonysági hangverseny a külföldi magyarok javára

Kezdeményező: Bibliatársulat, Szentírás Alapítvány

Adományozó: társulati tagok, jótevők, külföldi magyarok, közreműködő
művészek, Europäischer Hilfsfonds

Erdélyi egyházmegyék, csángók számára

Teljes Biblia 630 db. Újszövetség 4000 db.

Magyar Hitokt. Központ, Felvidék

Teljes Biblia 110 db. Újszövetség 1000 db.

Vajdasági magyaroknak

Teljes Biblia 110 db. Újszövetség 1000 db.

Kárpátalja [és Kazahsztán]

Teljes Biblia 100 db. Újszövetség 800 db.

Külföldön élő magyar görögkatolikusok

Teljes Biblia 50 db. Újszövetség 400 db.

Muraköz, Szlovénia

Újszövetség 400 db.

Jugoszláviai menekültek Magyarországon

Újszövetség 400 db.

Összesen:

Teljes Biblia 1000 db. Újszövetség 17000 db

Verbum Domini

40.- Ft

Éves hozzájárulás 160 Ft (+ postaköltség)

Szent Szavak

Érdemesnek tartottad Uram,
hogy szóra méltasd ezt a bukott világot.
Ez önt belém vigaszt és reményt...

Úgy hallgatom hát a leckét és evangéliumot,
akár hangosan olvassák,
akár foszlányos mormolásban érik
fülmet a szent szavak,
mint amelyek fényt gyújtanak a sötétségben,
és ha marad is a sötétség,
abban is világítanak a szent szavak (Jn 1,5),
az én értetlenségem mélyében is,
a világ szűnni nem akaró éjszakájában is.

Sohasem akarok belefáradni
szent igéid hallásába és mondásába,
hisz egyházad sem fárad bele
a sötétségbe belemondani
örök szavaidat.

Belon Gellért: Imádkozzál
[Szent István Társulat, 1978]

manet in aeternum
